

Haastattelututkimus turvetuottajien näkemyksistä ja tulevaisuuden odotuksista

Yhteenvetoraportti

Sitowise Oy/Risto Haverinen

5.5.2020

Sisältö

Yhteenveto haastattelututkimuksen toteutuksesta

Yhteenveto havainnoista

Hankkeen tausta, kattoteema ja tavoitteet

Näin haastattelututkimus tehtiin

Poimintoja haastatteluista teemoittain

- Teema 1. Turvetuotannon merkitys työnä ja elinkeinona
- Teema 2. Suhtautuminen ympäristö- ja ilmastokysymyksiin
- Teema 3. Alan tulevaisuuden näkymät
- Teema 4. Muutokseen sopeutuminen

Lopuksi

YHTEENVETO HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TOTEUTUKSESTA

Yhteenveto haastattelututkimuksen toteutuksesta 1/2

- **Tavoitteena** oli selvittää turvetuottajien* kokemuksia ja näkemyksiä alan nykytilanteesta sekä odotuksia ja toiveita tulevaisuuteen liittyen.
  - Mitä heidän mielestään on erityisesti otettava huomioon, että muutos olisi sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukainen?
- Tutkimusta varten tehtiin 13 teemahaastattelua viiden maakunnan alueella maaliskuussa 2020.
- Haastateltaviksi valittiin turvetuotantoalueiden omistajia ja alalla toimivia urakoitsijoita Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa.
- Haastatteluihin osallistui yhteensä 18 henkilöä, joista miehiä oli 14 ja naisia 4.
- Kahdeksan haastattelua tehtiin paikan päällä haastateltavien kotona. Viisi haastattelua tehtiin puhelimitse koronavirusepidemian vuoksi.
- Haastattelut kestivät keskimäärin tunnin. Ne tallennettiin digitallentimella ja litteroitiin perustasolla tekstitiedostoiksi.

- **=haastattelujen kohderyhmäksi määriteltiin pienten turvetuotantoalueiden omistajat ja turvetuotantoon profiloituneet urakoitsijat*

Yhteenveto haastattelututkimuksen toteutuksesta 2/2

- Teemahaastatteluissa edettiin etukäteen määriteltyjen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa.
- **Haastatteluissa käytiin läpi neljä pääteemaa:**
  - 1) Turvetuotannon merkitys työnä ja elinkeinona
  - 2) Suhtautuminen ympäristö- ja ilmastokysymyksiin
  - 3) Alan tulevaisuuden näkymät
  - 4) Muutokseen sopeutuminen
- Tutkimus on laadullinen, ja haastateltavat ovat harkinnanvarainen näyte kohderyhmästä. Haastateltavat eivät edusta kattavasti kaikkia Suomen turvetuottajia.
- Tutkimuksen aineisto riittää nostamaan esiin keskeiset näkökohdat alalla työskentelevien kokemuksista, näkemyksistä ja tulevaisuuden odotuksista.
- **Haastatteluissa esiin nousseille näkemyksille ja väitteille ei ole tehty faktantarkistusta, mikä on tärkeää huomioida tätä yhteenvetoraporttia lukiessa.**

YHTEENVETO HAVAINNOISTA

Yhteenvedo havainnoista 1/4

Teema 1: Turvetuotannon merkitys työnä ja elinkeinona

- Haastatellut turvetuottajat kertoivat olevansa hyvin sitoutuneita työhön ja yrittäjyyteen. He kokevat tekevänsä työssään asioita oikein.
- Turvetuottajien mukaan ala on pääomavaltainen ja vaatii suuret investoinnit. Tulot kuitenkin voivat kertyä epätasaisesti ja lyhyelläkin aikavälillä.
- Turvetuottajien mukaan työ on hektistä ja sitovaa mutta palkitsevaa. Työ vaatii sitkeyttä, pitkäjänteisyyttä ja monen alan osaamista.
- Haastateltavien mukaan turveyrittäjyys on työn erityislaatuisuuden vuoksi monille elämäntapa.
- Yhteiskuntavastuullisuus nousi haastatteluissa esille yhtenä tärkeänä arvona. Turvetuottajien mukaan turvetuotanto merkitsee työllisyyttä ja paikallista elinvoimaisuutta.
- Haastateltavien mukaan turpeesta käytävään julkiseen keskusteluun osallistuvilla ei ole riittävästi tietoa siitä, mitä turvetuottajat käytännön työssään tekevät.

Yhteenvedo havainnoista 2/4

Teema 2: Suhtautuminen ympäristö- ja ilmastokysymyksiin

- Haastateltavien näkemyksen mukaan julkisesta keskustelusta puuttuu faktoja. Heidän mielestään turpeen päästöjen laskentatapa on väärä ja he kaipaavat keskusteluun oikeaa tietoa hiilen kiertokulusta luonnossa. Haastateltavat sanoivat, että myös tutkijoilla on näkemyseroja.
- Haastateltavat pitivät päästöjen vähentämistä yleisesti hyvänä tavoitteena. Samalla heidän mukaan olisi tärkeää suhteuttaa Suomen päästöjä muiden maiden päästöihin. Heidän mielestään päästövähennysten pitäisi olla tasapuolisia ja kaikkien maiden tulisi osallistua niihin.
- Haastateltavat kokevat epäreiluna Suomessa tehdyn päätöksen luokitella turve uusiutumattomaksi energialähteeksi. Heidän mukaansa Suomi on päätöksen vuoksi eri asemassa kuin esimerkiksi Ruotsi.
- Haastateltavien mukaan tärkeä kysymys, josta tulisi keskustella enemmän, on, että millä polttoaineella kotimainen energiaturve korvataan. Lisäksi heidän mielestään nykyistä enemmän tulisi keskustella turvetuotannon kansantaloudellisesta merkityksestä, energiaomavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta.
- Haastateltavien mielestä kotimainen turvetuotanto on asetettu kohtuuttoman isoon rooliin päästövähennysten kokonaisuutta ajatellen. He kokevat nykyisen tilanteen epäoikeudenmukaiseksi.

Yhteenvedo havainnoista 3/4

Teema 3: Alan tulevaisuuden näkymät

- Haastateltavat näkivät turvealan tulevaisuuden epävarmana. Heidän mielestään suunta alalla on alaspäin, mikäli vallitseva suuntaus yhteiskunnassa jatkuu. Erityisesti tähän vaikuttaa linjaus turpeen energiakäytön puolittamisesta Suomessa.
- Haastateltavien mielestä oli vaikea ymmärtää, miksi kotimainen turvetuotanto pitäisi nopeasti ajaa alas ja saattaa vakavaraisia yrityksiä nurin. He näkivät seurauksena olevan työttömyyttä. Erityisesti alan pitkäaikaiset investoinnit huolettivat haastateltavia.
- Haastateltavat aikoivat jatkaa nykyistä työtään niin kauan kuin tuotanto on kannattavaa. Tulevaisuuteen suhtauduttiin kuitenkin ristiriitaisin odotuksin.
- Haastateltavien mukaan kuivike- ja kasvuturpeen kysynnän odotetaan kasvavan. He eivät pitäneet niiden tuottamista käytännössä järkevänä ilman polttoturpeen tuottamista samalla. Heidän mukaansa turvesuon eri kerrokset tulisi hyödyntää, jotta toiminta olisi kannattavaa.

Yhteenveto havainnoista 4/4

Teema 4: Muutokseen sopeutuminen

- Haastateltavat kertoivat kaipaavansa suomalaisen energiapolitiikkaan pitkäjänteisyyttä. Heidän mielestään turpeen tilalle pitäisi ensiksi löytää jokin korvaava kotimainen polttoaine, ennen kuin turvetuotanto voidaan ajaa alas. Haastateltavien mukaan selkeät ja tutkittuun tietoon perustuvat päätökset hälventäisivät alalla pitkään koettua epävarmuutta tulevast.
- Haastateltavien mukaan turveyrittäjyydelle on maaseudulla olemassa vähän kannattavia vaihtoehtoisia elinkeinoja. He arvioivat, että jonkin verran töitä voisi löytyä rinnakkaisista töistä, jotka perustuvat turvealalla hankittuun monipuoliseen käytännön kokemukseen ja ammattitaitoon.
- Hajautettu energiantuotanto ja uudet vähäpäästöiset polttoaineet mainittiin haastatteluissa mahdollisina tulevaisuuden aloina. Vielä tällä hetkellä haastateltavat näkivät niiden olevan kuitenkin marginaalisia. He eivät pitäneet yksinomaan energiapuun tuottamista kannattavana nykytilanteessa.
- Haastateltavat kertoivat odottavansa valtion korvaavan tai kompensoivan turveyrittäjille mahdollisesta elinkeinon alas ajamisesta koituvat menetykset.
- Haastateltavat olivat kiinnostuneita osallistumaan sellaisen toimenpiteiden suunnitteluun, joilla muutos voitaisiin toteuttaa hallitusti.
- Haastateltavilla ei nykytilanteessa ollut juuri kiinnostusta kouluttautua johonkin uuteen ammattiin.

HANKKEEN TAUSTA, KATTOTEEMA JA TAVOITTEET

Tämän tutkimuksen taustalla ovat kansainväliset ja kansalliset ilmastotavoitteet

- Suomen hallitus on asettanut tavoitteeksi, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Se tarkoittaa käytännössä, että päästöjä on vähennettävä merkittävästi yhteiskunnan kaikilla sektoreilla.
- Turpeen energiakäytön puolittaminen vuoteen 2030 mennessä on kirjattu [Marinin hallitusohjelmaan](#).
- Hallitusohjelman mukaan päästövähennykset aiotaan toteuttaa sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti niin, että kaikki yhteiskunnan osa-alueet ovat mukana.
- Turpeen polton ja tuotannon päästöt olivat vuonna 2017 noin 13,5 % Suomen päästöistä (lähde: [Tilastokeskus 2019](#)).
- Suomessa nostetusta turpeesta noin 80 – 90 % menee energiakäyttöön.
- Tässä haastattelututkimuksessa turvetuotannon murroksen vaikutuksia Suomessa tarkasteltiin ihmislähtöisesti haastattelemalla turvetuottajia viiden maakunnan alueella.

Haastattelujen kattoteemana on päästövähennysten sosiaalinen ja alueellinen oikeudenmukaisuus

- Tämän haastattelututkimuksen tavoitteena oli selvittää turvetuottajien kokemuksia ja näkemyksiä alan nykytilanteesta sekä odotuksia ja toiveita tulevaisuuteen liittyen.
- Mitä heidän mielestään on erityisesti otettava huomioon, että muutos olisi sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukainen?

Tutkimuksella haettiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä turvetuottajat ajattelevat käynnissä olevasta muutoksesta, työstään ja toimeentulostaan muuttuvassa toimintaympäristössä?
2. Miten he suhtautuvat ympäristö- ja ilmastokysymyksiin, esitettyihin päästövähennystavoitteisiin ja niistä käytävään julkiseen keskusteluun?
3. Miten turvetuottajat näkevät alan tulevaisuuden ja mahdollisuudet sopeutua muutoksiin?

NÄIN HAASTATTELUTUTKIMUS TEHTIIN

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluina

- Puolistrukturoidut teemahaastattelut on hyvä menetelmä saada ymmärrystä kohderyhmän kokemusmaailmasta, ajatuksista, uskomuksista, tunteista ja motivaatiotekijöistä.
- Puolistrukturoitu teemahaastattelu tarkoittaa lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun (eli syvähaastattelun) välimuotoa. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu kohdennetaan tiettyihin etukäteen määriteltyihin teemoihin, joista keskustellaan. Kysymyksiä tarkennetaan ja syvennetään haastateltavien vastauksiin perustuen.
- Menetelmässä haastateltavat ovat aktiivinen merkityksiä luova osapuoli. He kertovat vapaasti päivittäisestä työstään, kokemuksistaan ja näkemyksistään. Haastateltavien tulkinnat ja heidän asioille antamansa merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa.
- Haastatteliija reagoi joustavasti haastateltavien puheeseen ja suuntaa keskustelua heidän esiin nostamiinsa teemoihin ja käsityksiin.

Haastateltaviksi valittiin turvetuotantoalueiden omistajia ja alalla toimivia urakoitsijoita

- Haastattelujen kohderyhmäksi määriteltiin pienten turvetuotantoalueiden omistajat ja turvetuotantoon profiloituneet urakoitsijat.
- Kohderyhmän rajauksessa keskityttiin tuottajiin, joiden elinkeinosta turvetuotanto muodostaa merkittävän osan.
- Haastateltavat valittiin Aluehallintoviraston [Lupa](#)-tietopalvelusta.
- Yhteystietoja saatiin myös Koneyrittäjät ry:n kautta, sanomalehtiartikkeleista, internetistä ja haastateltavien kautta lumipallomenetelmää käyttäen.
- Valituille haastateltaville lähetettiin sähköpostitse kirje, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, tavoitteista ja haastattelujen toteutuksesta. Sen jälkeen tutkimuksen tekijä otti puhelimitse yhteyttä haastateltaviin kysyäkseen heidän suostumustaan ja sopiakseen haastattelun ajankohdasta.

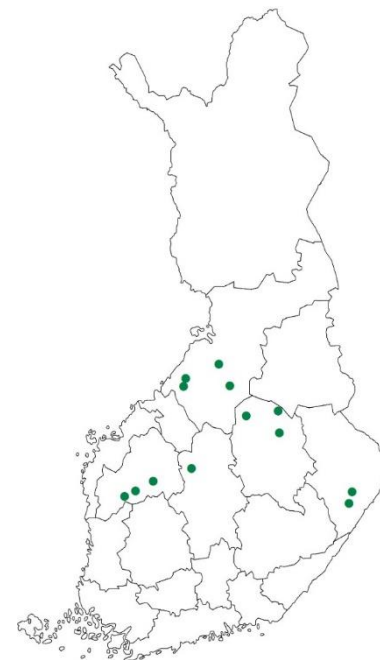
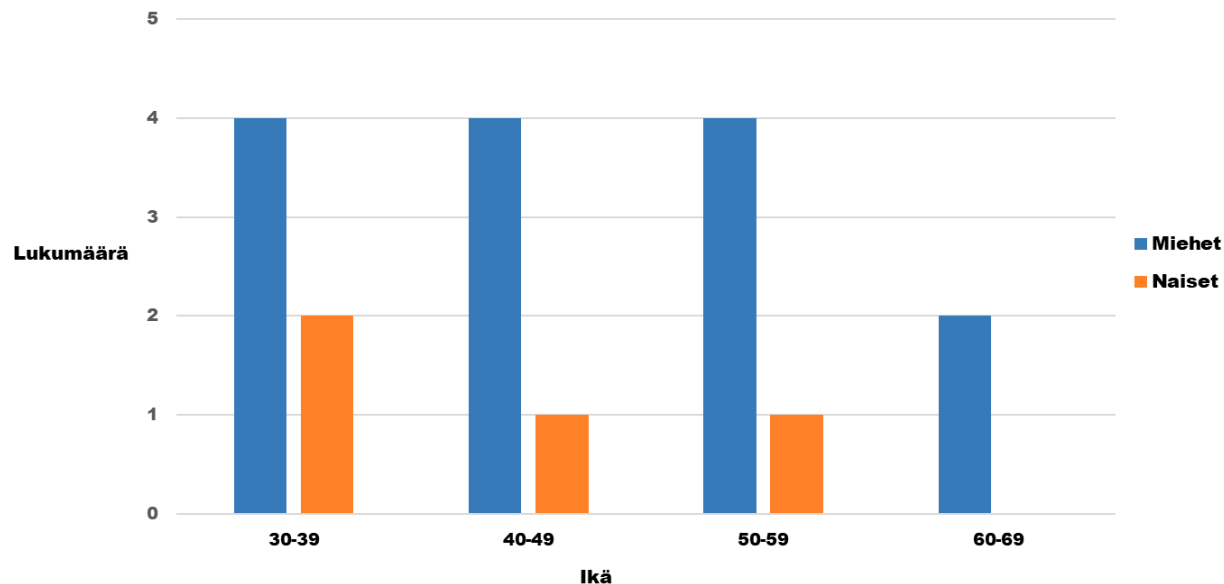

Haastattelut toteutettiin viidellä alueella maaliskuussa 2020

- Haastattelut (yhteensä 13) tehtiin maaliskuussa 2020. Haastateltavat valittiin muutamilta Suomen keskeisistä turvetuotantoalueista:
  - Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta (4 haastattelua)
  - Pohjois-Pohjanmaalta (4 haastattelua)
  - Pohjois-Savosta (3 haastattelua)
  - Pohjois-Karjalasta (2 haastattelua).
- Haastateltavia oli yhteensä 18 henkilöä, joista miehiä oli 14 ja naisia 4.
- Kahdeksan haastattelua tehtiin paikan päällä haastateltavien kotona. Koronavirusepidemian vuoksi viisi haastattelua tehtiin puhelimitse.
- Kahdeksassa haastattelussa haastateltava oli yksin läsnä. Viidessä haastattelussa oli mukana myös haastateltavan puoliso, sisarus tai täysi-ikäinen lapsi.
- Haastattelut tallennettiin digitallentimella ja litteroitiin perustasolla tekstitiedostoiksi.
- Haastattelut kestivät keskimäärin tunnin. Pisin haastattelu kesti 78 minuuttia ja lyhin 39 minuuttia.

Haastatteluissa oli mukana yhteensä 18 henkilöä

Haastateltavien ikä- ja sukupuolijakauma (N=18)

Haastatteluita tehtiin viiden maakunnan alueella.

Aineisto on harkinnanvarainen näyte Suomen turvetuottajista

- Laadullisen tutkimuksen periaate on kuvata tiettyä ilmiötä ja tunnistaa ja ymmärtää määritellyn kohderyhmän näkökulmia. Laadullinen tutkimus perustuu tyypillisesti suhteellisen pieneen tapausten määrään.
- Haastateltavien valinta on harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. Tällöin ei puhuta otoksesta tai näytteestä samassa merkityksessä kuin tilastollisessa tutkimuksessa.
- Tähän tutkimukseen haastatellut ovat harkinnanvarainen näyte määritellystä kohderyhmästä, ei satunnaisotos. Haastateltavat eivät edusta kattavasti kaikkia Suomen turvetuottajia.
- Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa on riittävästi, kun uudet tapaukset eivät tuota enää tutkimuksen tavoitteen kannalta merkittävää uutta tietoa. Tällöin puhutaan aineiston kyllääntymisestä eli saturaatiosta.
- Tutkimuksen aineisto riittää nostamaan esiin keskeiset näkökohdat alalla työskentelevien kokemuksista, näkemyksistä ja tulevaisuuden odotuksista.

Haastatteluissa käytiin läpi neljä pääteemaa

- Kaikkien haastateltavien kanssa keskusteltiin seuraavista turvetuotannon nykytilannetta ja tulevaisuutta koskevista pääteemoista:

1) Turvetuotannon merkitys työnä ja elinkeinona

– Työ omalla tilalla ja turvetuotannon parissa sekä työhön ja yrittäjyyteen liittyvät arvot ja asenteet

2) Suhtautuminen ympäristö- ja ilmastokysymyksiin

– Ympäristö- ja ilmastokysymykset ja niistä käytävä julkinen keskustelu

3) Alan tulevaisuuden näkymät

– Turvealan tulevaisuus, turvetuottajien odotukset ja tarpeet sekä aiheesta tuottajien keskuudessa käytävä keskustelu

4) Muutokseen sopeutuminen

– Alan muutokseen sopeutuminen, vaihtoehtoiset elinkeinot, yhteiskunnan rooli sekä muutoksen tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus

Turvetuottajien kokemusmaailmaa tarkastellaan heidän omista lähtökohdistaan ja odotuksistaan

- Analyysi on aineistolähtöistä ja nojaa haastateltavien omiin lähtökohtiin, kokemuksiin ja näkemyksiin.
- Teemahaastattelujen laadullisen analyysin periaatteena oli tavoittaa paikallisten kentällä päivittäistä työtään tekevien ja elinkeinoaan harjoittavien turvetuottajien näkökulma. Tarkastelun kohteena olivat haastateltavien omat näkemykset ja tulkinnat alan nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä.
- Tavoitteena oli tunnistaa ja ymmärtää merkityksiä, joita turvetuottajat antavat omalle ja toistensa toiminnalle, tapahtumille ja ilmiöille (nk. etnografinen lähestymistapa).
- Haastattelut toteutettiin yhteiskunnallisessa tilanteessa, joka liittyy kansallisiin ja kansainvälisiin ilmastotavoitteisiin ja niistä käytävään julkiseen keskusteluun. Aineistoa analysoidaan tässä sosiaalisessa, kulttuurisessa ja institutionaalisessa kontekstissa.

POIMINTOJA HAASTATTELUISTA TEEMOITTAIN

TEEMA 1: TURVETUOTANNON MERKITYS TYÖNÄ JA ELINKEINONA

Yhteenveto teemasta 1 - kertaus

- Haastatellut turvetuottajat kertoivat olevansa hyvin sitoutuneita työhön ja yrittäjyyteen. He kokevat tekevänsä työssään asioita oikein.
- Turvetuottajien mukaan ala on pääomavaltainen ja vaatii suuret investoinnit. Tulot kuitenkin voivat kertyä epätasaisesti ja lyhyelläkin aikavälillä.
- Turvetuottajien mukaan työ on hektistä ja sitovaa mutta palkitsevaa. Työ vaatii sitkeyttä, pitkäjänteisyyttä ja monen alan osaamista.
- Haastateltavien mukaan turveyrittäjyys on työn erityislaatuisuuden vuoksi monille elämäntapa.
- Yhteiskuntavastuullisuus nousi haastatteluissa esille yhtenä tärkeänä arvona. Turvetuottajien mukaan turvetuotanto merkitsee työllisyyttä ja paikallista elinvoimaisuutta.
- Haastateltavien mukaan turpeesta käytävään julkiseen keskusteluun osallistuvilla ei ole riittävästi tietoa siitä, mitä turvetuottajat käytännön työssään tekevät.

Turvealan ammatti ja yrittäjäyys periytyy usein vanhemmilta

- Kahdeksalla haastateltavalla oli omia turvetuotantoalueita ja viisi toimi urakoitsijana energiayhtiölle (Vapo, Turveruukki, Oulun Energia, Kuopion Energia)
- Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat tuottivat energiaturvetta. Kuivike- tai kasvuturvetta tuotti yhdeksän haastateltavaa tyypillisesti energiaturpeen ohella.
- Useimmilla haastateltavista oli myös liitännäis- tai sivuelinkeinoja kuten maa- tai metsätaloutta, koneenkorjausta, maanrakennusta tai muuta koneurakointia.
- Haastateltavista kahdeksan oli päätenyt turvealan töihin jo nuorena vanhempiensa kautta. Muutama oli kouluttautunut muuhun ammattiin mutta palannut jatkamaan turvealan töitä yrittäjänä esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen jälkeen.
- Muutamalle kipinä turvealalle ja yrittäjäksi oli tullut tuttavien kautta, kesätöistä tai paikalliselta urakoitsijalta, joka oli tarvinnut työntekijää.

Haastateltavat ovat ylpeitä omasta työstään ja yrittäjyydestään

- Haastatellut turvetuottajat kertoivat olevansa hyvin sitoutuneita työhön ja yrittämiseen. He kokevat tekevänsä asioita pitkälti oikein huolehtimalla turpeen tuottamiseen liittyvistä ympäristöasioista ja tuotteiden hyvästä laadusta.
- Haastateltavat kokevat työnsä mielekkääksi. Työ turvealalla on heidän mielestään haastavaa ja antaa tekijälleen paljon.
- Haastatteluissa turveyrittäjyyttä kuvailtiin elämäntavaksi, mihin liittyy alan erityislaatuinen luonne. Se on ollut monille pysyvä ammatti ja elämänmittainen työ. Eräs haastateltava totesi, että se on ”syntyjään tullut asia”, joka nykyisen alaan kohdistuvan vastustuksen myötä merkitsee jopa entistä enemmän.
  - *”Se on meille elämäntapa ja elämäntyö” (H7a)*
  - *”Se on ollu kaksjakosta. Sillon ku turpeella on hyvä menekki, niin elämä on kohtuu kiinnostavaa ja sellasta.. tarmokasta sanotaanko näin, ja hyvällä mielellä tekee sitä työtä. Mutta nyt sitte ku eletään näitä aikoja jollonka paine on valtava tätä turvetta kohtaan, niin se mielekkyys on hävinny.” (H2)*
  - *”No kyllä siin on kaikki vaiheet käyty läpi. Turvettahan on ensinnäkin yhteiskunnan taholta pätkitty vähän millon miltäkin puolen, että kyllä se on ollu, aina se on ollu turvealalla se joku peikko ajamassa tätä alas.” (H5a)*

Haastateltavat kokevat työnsä hektisenä mutta palkitsevana

- Haastateltavien mukaan turvealalle ryhtyminen vaatii suuret investoinnit alkuvaiheessa.
  - Haastatteluissa kävi ilmi, että tulot voivat kertyä epätasaisesti ja lyhyellä ajalla, jopa vain 1-2 kk:n aikana vuodessa. Yrittäjän on laskettava, että tulot riittävät pitkälle ajalle eteenpäin.
  - Sesongin vallitessa kesäaikaan työ on ympärivuorokautista. Turpeennostotyö painottuu kesään. Syys- ja talvikautena työhön kuuluu turpeen kuljetuksen lisäksi kaluston huoltoa, korjausta ja ylläpitoa.
  - Erään haastateltavan mukaan turpeenajo on hektistä työtä. Tilauksia on toteutettava usein lyhyelläkin varoitusaajalla, ja yrittäjän on seurattava päivittäin, mitä eri laitoksilla tapahtuu.
  - Työ on hyvin sitovaa ja vaatii jatkuvaa valmiutta reagoida tilauksiin. Asiakkaiden palveleminen yhä paremmin tuo onnistumisen tunnetta ja on palkitsevaa.
- *”Pitkiähän ne on ne päivät, tai no se minunkin työnkuva tässä turpeen ympärillä, niin sehän on siis kellon ympäri. Oli sit kesä tai talvi. Meil on kesällä se tuotannon kiireet, se tuotannon hektisyys, tulipaloriskit, vaarat, koneet, kaikki. Kyllähän se semmosta hyvin sitovaa ja semmosta jatkuvaa paikallaoloa ja vähintäänkin saapusilla oloa vaatii, mutta ei kai se... Työtähän pitää, teki mitä teki niin ainahan sitä. Varsinkin yrittäjillä on sitä työtä.” (H5a)*

Haastateltavat pitävät yhteiskuntavastuullisuutta tärkeänä työn arvona

- Yhteiskuntavastuullisuus nostettiin haastatteluissa esille tärkeänä turvetuotantotyöhön liitettynä arvona. Se tarkoittaa haastateltaville kotimaisen energian tuottamista ja huoltovarmuuden varmistamista. Tältä osin tuottajat kokevat toimivansa oikein ja haluavat tehdä asiat oikein.
- Haastateltavat korostivat myös turvetuotannon omaan kuntaan tuomien vientitulojen suurta merkitystä.
  - *”Eliikkä, meiltä sitä meijän tuottamaa turvetta pystytään käyttään sillon, ku jos oikeasti on hätä, ja sillon ku kaupungeissa on 30 astetta pakkasta. Me tehään se, tuodaan niin ku Manulle illallinen ne turpeet sinne kaupunkeihin. Me jaetaan Jyväskylään, Kokkolaan, Pietarsaareen, Lapinlahdelle, Ouluun. Tosi isolla alueella pyöritään.” (H5a)*
  - *Ja sitten lisäksi ko on ollu vuodesta -98 tätä kasvuturpeen tuotantoa myyntiin ja vientiin, elikä meille on tullu ihan ulkomailta rahaa tänne kuntaan. Se on minusta kans tosi tärkeä asia. Tavallaan tullee myös ulkomailta rahaa tänne suuntaan. (H8a)*

Työ turvealalla merkitsee haastateltaville paikallista elinvoimaisuutta

- Haastateltavat kokevat, että turvetuotannolla on paikallisesti suuri merkitys työnä ja elinkeinona. Se merkitsee heille työllisyyttä ja maaseudun elinvoimaisuutta.
- Turveyrityksen ympärillä pyörii omien työntekijöiden lisäksi joukko eri alojen yhteistyökumppaneita. Tuotanto työllistää mm. rekka-auton kuljettajia, koneiden käyttäjiä, kaluston korjaajia, urakoitsijoita ja eri alojen yrittäjiä.
- Turvetuotannosta hyötyvät välillisesti myös paikalliset palvelualojen yrittäjät.
- Haastateltavat pitivät myös erityisen merkittävänä arvona sitä, että sesonkiaikaan turveyritykset palkkaavat paikallisia nuoria, opiskelijoita ja koululaisia kesätöihin.
- *Mutta meillä on halu alueellisesti toimia, enkä ymmärrä miksi sitä pitäisi lähteä romuttamaan, periaatteellisilla ja valtiollisilla päätöksillä. Mitä se tänne alueelle merkihtee, niin ku [paikkakuntaan, anon.]. Meillä on kaikki työntekijät lähtöisin täältä [paikkakunnalta, anon.]. Koululaisia tuetaan työharjottelun kautta ja kaikkea liikuntaharrastuksia, mitä on, niin me ollaan sponsoroimassa elikä tuetaan kaikkia. Yleensä nää on liikuntaharrastuksia, mihinkä me ollaan lähetty mukkaan. Ollaan monelle nuorelle oltu ensimmäinen työpaikka. Ponnahuslauta eteenpäin. (H8a)*

Turveyrittäjäyys vaatii sitkeyttä ja monen alan osaamista

- Haastateltavien mukaan työ turveyrittäjänä vaatii ahkeruutta ja sitkeyttä, itsenäistä asennetta, jääräpäisyyttä, paineensietokykyä ja kehityshaluisuutta.
- Turpeen tuotannossa tarvitaan monen alan osaamista kuten kuljetukseen, koneiden korjaukseen ja kaluston ylläpitoon liittyvää ammattitaitoa. Useimmat haastatelluista tekevät monia eri turvetuotannossa tarvittavia työtehtäviä.
  - *”Yrittäjiä isolla Y:llä” (H2)*
  - *”Tos 1995, kun ei ollu sillon töitä täällä niin aattelin että sitte työllistetään itte ittensä, että ei me nyt ruveta mihinään kortistos luupakoomaan, vaan sitte tehrään itte se työ. -- Täs teherään oikiaa työtä, minkä tuloksen näkee esimerkiksi Suomen tomaateissa. Meidän lämmöllä tuotetaan joku 60 – 70 prosenttia.” (H3)*
  - *”No kyllähän turvetuottajat on yleensä äärimmäisen sitkeitä täytyy olla, ja ahkeria ja semmosia kehityshalusia. Ja monitaitosia, että onnistuu koneenkorjaukset ja metallityöt ja monenlaiset hommat. Ja sitten, innokkaita kehittämään erilaisia turvekoneita. Aika moni, no mekin on tehty ite talviaikana turvekärriä, ojajyrsimiä, erilaisia muokkauskoneita.” (H7a)*

Työn luonteeseen kuuluu periksiantamattomuus ja kyky ottaa riskejä

- Haastateltavat mainitsivat työhön liittyvinä arvoina jämäkkyuden, rehellisyyden, luotettavuuden, pitkäjänteisyyden ja periksiantamattomuuden.
- Turveyrittäjyyteen kuuluu uskallus ottaa riskejä ja toimia järkevällä tavalla niiden asettamissa rajoissa.
  - ”Mehän ollaan jämäköitä, luontoarvoja kunnioittavia ihmisiä ja pietään puhheemme mitä luvataan. -- Meihin voi luottaa. Ei tartte kaupunkilaisen pelätä että tulee kylmä yö.” (H6a)
  - ”Kyllähän mejän pittää uskoa siihen mitä me tehhään ja kovia tekkeen töitä. Ja järki päässä niin sanotusti pittää pysyä koko ajan. Tietää ne kaikki, tunnistaa riskit mutta myös uskaltaa toimia niitten rajoissa, sanotaanko näin.” (H8a)
  - ”No lähinnä se että kyllähän se yhistää, että se on niin kuin periksiantamattomuus, niin kuin aatellaan ja ahkeruus tietysti. Että jos näitä ei oo, ja totta kai rehellisyys, minun mielestä on kansasta, mutta iliman ahkeruutta, niin ei sitä... Ja sitten pitkäjänteisyyttä pittää olla. Joku on sanonu, että turvetuotannossa kvartaali on se 25 vuotta. Ja vähän hullu pittää olla.” (H9)

Turveyrittäjät kokevat oman asemansa yhteiskunnassa muuttuneen

- Haastateltavien mukaan turveyrittäjiä on aiemmin arvostettu etenkin paikallisen työllisyyden näkökulmasta.
- Haastateltavat olivat kohdanneet ennenkin vastustusta turvealaa kohtaan. Heidän toimintaansa on syytetty varsinkin vesistö päästöistä.
- He kokivat kuitenkin yhteiskunnan ilmapiirin muuttuneen viime vuosina merkittävästi kielteisemmäksi. Keskustelu ilmastonmuutoksesta ja päästöleikkauksista syö heidän mukaansa alan arvostusta.
  - ”Alkuaikanahan se oli ihan hyvä. Ei kukkaan pitänyt pahana sitä. Päinvastoin kaikki tykkäs ku työllistettiin paljo ihmisiä täälläpäin, ihan työntekijöinä ja sitten näin yhteistyökumppaneina eri yrittäjiä, automiehiä, konekorjaajia, tämmösiä, urakoitsijoita. Mutta nythän se on ollu, että pietään melekeen rikollisjärjestönä meitä.” (H4)
  - ”Työtä on ollu hyvin ja oon tykänny, oon tykänny tehä sitä työtä. Ja oon pystyny kehittämään yrittystä, mutta oikeestaan nyt 2010-luvulla, 2015 eteenpäin tämä henkinen paine yhteiskunnan taholta on vienü arvostuksen tähän meidän tekemään työhön. Kyllä se on käyny aika raskaaks.” (H10a)

Haastateltavat kokevat oman työn arvostuksensa olevan koetuksella

- Haastateltavat kokivat ristiriitaa siitä, että kalustoon ja tuotantoalueisiin oli tehty suuria investointeja ja saatu liiketoiminta kannattavaksi. Heidän mielestään alan lopettaminen nopeasti poliittisilla päätöksillä ei olisi perusteltua. He eivät pitäneet alanvaihtoa yksinkertaisena asiana.
- Ristiriitaisia tunteita oli kantautunut myös perheen sisälle, kuten eräs haastateltava kuvaili.
  - ”Se pistää välillä oikeen vihaksi kun julkisuudessa, vaikka jotkut äärivihreät vaan kevyesti kuittaa, että voittehan te sitte tehdä jotaki muuta, uusia teknologioita tai muuta. Se ei oo niin yksinkertasta, kun on investoinnit tehty. Me ollaan ostettu yritys, ostettu uusia koneita, investoitu suo- se on uus, tai ei se enää uus suo oo, mut se oli silloin uus suo, meidän pitää saada ne kustannukset katettua. Meillä on tällä hetkellä kannattavaa liiketoimintaa. Näillä poliittisilla päätöksillä kaikki voiaan vaan ryssiä. Kuka sen maksaa? Pienet yrittäjät. (H8a)
  - ”Ni, poliittinen painostushan on tällä hetkellä raju. Siin on minun mielestä menty jo liian pitkälle siinä, jos eilenki yks kaveri soitti ja sano, että kyllä kai hänen pittää alaa vaihtaa, ku tyttö tuli koulusta ja sano, että mee sinäki isä oikeisiin töihin, että sinä oot luonnon tuhoaja.” (H6a)

Haastateltavat selittivät turvealaan kohdistuvia muutospaineita ideologisilla ja poliittisilla syillä

- Haastateltavat näkivät muutospaineiden taustalla ideologiset ja poliittiset syyt.
- Päätökset tulisi heidän mukaansa perustua tutkittuun tietoon kotimaisen turpeen hyödyntämisestä, hiilen kiertokulusta ja ilmastovaikutuksista.
- Haastateltavat kaipasivat energiapoliittisiin päätöksiin pitkäjänteisyyttä. Heidän mielestään politiikan sykli on siihen nähden liian nopeaa.
  - *”Kyllä se katkeruus ja se, että kuinka nopeasti tämä nyt, tämä meidän nykyinen hallitus nyt niin sanotusti tuli ja tappo meijät tai ainakin nyt yritti. Mut sehän on päivänselvää, että kyllä maakunnat herää, ja turveyrittäjät vetää ne maakunnan ihmiset mukanaan siihen, että seuraava hallituspohja mahtaa olla pikkusen paljon erilainen.” (H5a)*
  - *”Täsä on itse asiassa vaan idealistinen kysymys tämä turve. Onko se uusiutuva vai ei. Ruotsissahan se on laskettu uusiutuva. Suomessaki jos se ois päätetty, jos se kolikko ois kellahtanu toisinpäin ja turve ois uusiutuva, niin ne meidän laskelmat näyttäis eriltä. Että paska flaksi.” (H8a)*

TEEMA 2: SUHTAUTUMINEN YMPÄRISTÖ- JA ILMASTOKYSYMYKSIIN

Yhteenvedo teemasta 2 - kertaus

- Haastatellut turvetuottajat kokevat, että julkisesta keskustelusta puuttuvat faktat. Heidän mielestään turpeen päästöjen laskentatapa on väärä ja he kaipaavat keskusteluun oikeaa tietoa hiilen kiertokulusta luonnossa. Haastateltavat sanoivat, että myös tutkijoilla on näkemyseroja.
- Haastateltavat pitivät päästöjen vähentämistä yleisesti hyvänä tavoitteena. Samalla heidän mukaan olisi tärkeää suhteuttaa Suomen päästöjä muiden maiden päästöihin. Heidän mielestään päästövähennysten pitäisi olla tasapuolisia ja kaikkien maiden tulisi osallistua niihin.
- Haastateltavat kokevat epäreiluna Suomessa tehdyn päätöksen luokitella turve uusiutumattomaksi energialähteeksi. Heidän mukaansa Suomi on päätöksen vuoksi eri asemassa kuin esimerkiksi Ruotsi.
- Haastateltavien mukaan tärkeä kysymys, josta tulisi keskustella enemmän, on, että millä polttoaineella kotimainen energiaturve korvataan. Lisäksi heidän mielestään nykyistä enemmän tulisi keskustella turvetuotannon kansantaloudellisesta merkityksestä, energiaomavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta.
- Haastateltavien mielestä kotimainen turvetuotanto on asetettu kohtuuttoman isoon rooliin päästövähennysten kokonaisuutta ajatellen. He kokevat nykyisen tilanteen epäoikeudenmukaiseksi.

Haastateltavien mielestä julkisessa keskustelussa ei puhuta oikeista asioista

- Haastateltavien näkemyksen mukaan julkisesta keskustelusta puuttuu faktoja. He epäilivät esimerkiksi turvetuotannon osuutta hiilidioksidipäästöistä ja sen laskentatapaa ja vertasivat turpeenpolton päästöjä puunpolton päästöihin. Alalla pitkän uran tehneen insinöörin mukaan hiilidioksidipäästöt lisääntyvät, jos turpeenpoltto lopetetaan ja sen sijasta poltetaan puuta. Hän perusti näkemyksensä mittauksilla ”piipun päästä”.
- Haastateltavien mielestä hiilen kiertokulusta luonnossa ei keskustella riittävästi. Erään haasteltavan mukaan keskustelussa puhutaan vain yhdestä osasta hiilen kiertoa, eikä katsota kokonaisuutta. Hän korosti, että hiilidioksidipäästöt ja hiilen kierto ovat eri asioita.
- Haastateltavat olivat kautta linjan sitä mieltä, että turvetta syntyy Suomessa joka vuosi huomattavasti enemmän kuin sitä käytetään (luku 2^{1/2} kertaa enemmän toistui useassa haastattelussa). Suot myös heidän mukaansa sitovat hiiltä, jota turpeenpoltosta nykyisin pääsee ilmaan. Näistä syistä he oudoksuivat, että Suomessa turvetta ei luokitella uusiutuvaksi energialähteeksi.
  - *”Eliikkä kun se hiili mikä me vapautetaan, nyt nostettiin viime vuonna 42 000 hehtaarilta turvetta. Ja nythän se ala tulee pienenemään aivan pirusti, koska Vapo ajaa puolet alueesta pois. Eliikkä ei enää nosteta tällaisiakaan aloja. Mutta on nyt nostettu se 42 000 hehtaaria, niin se hiili mikä on sieltä vapautunu ku se on poltettu se turve, niin yli kaksinkertainen määrä on sitoutunu muihin soihin.”* (H3)

Haastateltavat näkivät myös tutkijoilla olevan näkemyseroja

- Haastatteluissa kävi ilmi, että turvetuottajien näkemykset turpeen hiilidioksidipäästöjen laskemisesta ja hiilen kiertokulusta ovat täysin vastakkaisia julkisuudessa esitettyjen näkemysten kanssa.
- Haastateltavat totesivat myös tutkijoilla olevan toisistaan eriäviä näkemyksiä.
- Eräs haastateltava nosti esille toimittajien mahdollisen asenteellisuuden juttujen teossa.
  - *Kys: ”Koetko saavasi hyödyllistä tietoa ympäristö- ja ilmastokysymyksistä, just tiedotusvälineiden kautta tai sosiaalisesta mediasta tai internetistä?”*
  - *Vast: ”Kyllä varmasti saa. Kyllä siitä niin paljon kirjoitetaan tänä päivänä. Sieltä nyt toki pitää sitte osata myös vähä, pitää olla lukukykyä, että pitää myös osata vähä tulkita, että kuka on kirjottanu, ja mitä on kirjoitettu. Mutta kyllä niin paljon tänä päivänä kirjoitetaan, että kyllä sieltä varmasti halutessaan saa kaiken tiedon.” (H2)*

Haastateltavat kaipaavat suhteutusta muiden maiden päästöihin

- Haastateltavat pitivät Suomen hiilidioksidipäästöjä pieninä suhteutettuna esimerkiksi Kiinaan, Intiaan tai Puolaan. Vaikka turvetuotanto ajettaisiin Suomessa alas, sen vaikutusta koko maapallon päästöihin pidettiin merkityksettömänä.
- Eräs haastateltava totesi, että päästölaskelmissa pitäisi huomioida myös Venäjällä kivihiilellä, maakaasulla tai muulla tavoin tuotetun tai Virossa palavalla kivellä tuotetun sähkön tuonti Suomeen. Tuulivoimalan tai ydinvoimalan rakentamisen aikaiset päästöt tulisi myös hänen mukaansa huomioida laskelmissa. Päästöjä tulee betonivaluista ja voimalan osien tuonnista ulkomailta.
- *”Mutta se, että mikä rooli Suomella on tässä hommassa, että Suomen vuosittaiset päästöt, jos en väärin muista, niin on yks 10 000 osa mitä esimerkiksi Kiina työntää ilimaan. --Puolassa tai missä nyt on vähemmän ehkä näitä ympäristöasioita tullu mietittyä, että siellä saahan hyvin äkkiä varmaan puotettua niitä päästöjä niin puolet, 60 prosenttia, jopa 70 prosenttia aika helepolla. Mutta Suomessa on minun mielestä nämä toimenpiteet tehty jo aikapäiviä sitten. Ja sitten, jos täällä ruvetaan sitten vielä siitä pienistä muutamasta 10 prosentista tai alle vielä halutaan se 70 pinnaa, 60 pinnaa tiputettua, niin sehän on ihan, se on mahoton tehtävä.” (H9)*

Ilmastotavoitteet saavat ymmärrystä haastateltavien keskuudessa

- Kukaan haastateltavista ei vähätellyt ilmastonmuutosta. Sen sijaan monet viittasivat aiemminkin olleen suuria säänvaihteluja, ja tietoa ihmistoiminnan osuudesta ilmastonmuutoksessa ei pidetty yksiselitteisenä.
- Päästövähennykset saivat yleisellä tasolla ymmärrystä haastateltavien keskuudessa. Niiden tulisi heidän mielestään kuitenkin olla tasapuolisia, ja kaikkien maiden tulisi osallistua päästövähennyksiin.
  - *Kys: ”Mitä mieltä oot, mitä ajattelet ilmastonmuutoksesta ja ehdotetuista päästövähennystarpeista?”*
  - *Vast: ”Joo, totta kai, siis ilmastonmuutoshan on käynnissä.” (H2)*
  - *Kys: ”Niin onks nää päästövähennystarpeet tarpeellisia? Tarvitaanko niitä? Pitäskö hiilidioksidipäästöjä vähentää?”*
  - *Vast: ”Tarvitaan.” (H6b)*
  - *Vast: ”Pitää joo, mutta siinä pitää olla tasavertanen koko maapallon.” (H6a)*

Haastateltavien mukaan Suomen tulisi vaalia myös omaa etuaan

- Haastateltavat pitivät päästöjen vähentämistä yleisesti hyvänä tavoitteena. He arvostelivat Suomen asettamia päästötavoitteita kuitenkin siitä näkökulmasta, että muut maat eivät toimi samalla tavalla.
- Muutama haastateltava korosti sitä, että Suomen tulisi vaalia itsekkäämmin omia etujaan, kuten muissakin maissa tehdään.
- Haastateltavat pitivät turvetuotannon lopettamisesta seuraavia päästövähennyksiä merkityksettöminä globaalissa mittakaavassa. Tuotannon lopettaminen sillä perusteella tuntui heistä ristiriitaiselta.
  - *”Hyviä ajatuksiahan siellä varmasti on, mutta kyllä se on enemmän sellasta kilven kiillottamista, että kyllä pitäis maalimanlaajusesti saada se koko homma. Että kyllähän ne nuo eniten saastuttavat maat jos ei lähe mukkaan tähän. Niin kyllähän se henkisellä puolella varmaan ihan hyvä homma, mutta käytännön hyötyhän jääpi melko pieneksi, vaikka me kuinka täällä ruvetaan tekemään ja vetämään kaikkea kirveellä vaan. Jos ei lähe kaikki maat mukkaan, niin hyötyhän ei oo käytännössä ollenkaan.” (H11)*

Haastateltavat arvostelivat turpeenpolton päästöjen laskentatapaa

- Haastateltavien mielestä päästöjen laskentatapa ei ole looginen. Syynä heidän mukaan on se, että turve luokitellaan uusiutumattomaksi energianlähteeksi.
  - *Kys: ”Ootteko seurannu julkisuudessa käytävää keskustelua tästä ja mitä ajattelette siitä keskustelusta? Millä mielellä olette sitä seurannu?”*
  - *Vast: ”Minä olen seurannut ja sillä mielin ottaa pattiin, koska Suomen turpeen päästökerroin on laskettu väärin. Mä oon sitä mieltä, että se on laskettu väärin, ja se johtaa siihen, että nimenomaan siitä syystä, kun se on laskettu uusiutumattomaksi luonnonvaraksi. Se pitäis laskea samalla lailla kun puu.” (H8a)*
  - *Kys: ”Eli miksi?”*
  - *Vast: ”Koska se on uusiutuvaa. Turve on uusiutuvaa, niin se pitäis laskea samalla tavalla kun puu. Turpeen kasvamista ei huomioida ollenkaan hiilidioksidilaskennassa, sitomisessa. Koska se uusiutuu ja se uusiutuu. Sitä ei oo huomioitu.” (H8a)*

Haastateltavat pitivät ympäristö- ja luontoarvoja työssään tärkeinä

- Haastateltavat eivät kokeneet ympäristö- ja luontoarvojen olevan suuressa ristiriidassa oman työn ja kotimaisen turvetuotannon kanssa.
  - *”Meille, tuo ympäristö on erittäin tärkeä. Ja sen näkee tuossa meidän työssä. Mä oon tosiaan 30 vuotta yli ollu tässä turvealalla, oon 48 vuotta. Ja oon oppinu näkemään tuolla luonnossa erilaisia asioita. Ja oon nauttinu siitä et ku saapi tehdä luonnon keskellä tuota työtä. Ja oon oppinu kunnioittamaan minusta sitä luontoa. Niin tuntuu aika ihmeelliseltä että nyt tämmösenä aikana, niin kumminkin tuntuu, että kaikki tehdään väärin, vaikka yritetään tehdä kaikkemme, että tehtäs oikein sen luonnon puolesta.” (H10a)*
- Haastateltavat perustelivat kotimaista turvetuotantoa myös ympäristösyillä. He korostivat turpeen olevan lähien energiaa, jota tuotetaan Suomessa vastuullisesti ja valvotusti.
  - *”Ja kaiken lisäksi Suomessa on aivan äärettömän hyvä teknologia turpeen tuotantoon, ja ympäristöasiat on hoidettu esimerkillisesti. Jos ei me täällä tuoteta, niin se tuotetaan joka tappauksessa muualta. Mehän voitais, me itse asiassa pystyttäs oleen esimerkkinä muille tuottajilla siitä, että miten me hoijetaan ympäristöasiat. Ja nyt me ollaan kaikki, siis me ollaan vuosien saatossa kehitetty tämä teknologia ympäristöpuolelleki ja tuotantoon. Niin nyt ollaan kaikki romuttamassa, ja muualla sitten lähetään nolista mahdollisesti liikkeelle.” (H8a)*

Haastateltavat pitivät Suomen päätöstä epärealistina

- Melkein kaikki haastateltavat nostivat esille Suomen tekemän päätöksen, jossa turve luokiteltiin uusiutumattomaksi energialähteeksi.
- Haastateltavien mukaan äänestyksen mentyä tasan ratkaisu tehtiin arpomalla, mitä ei voitu ymmärtää - ja he kokivat päätöksen epärealistiksi. He myös viittasivat Ruotsin tekemään päätökseen.
  - *”No Ruotsihan päätti että se on uusiutuvaa, ni Suomessa sitten se suuren valiokunnan äänestys meni tasan ja arpa ratkasi sitte sen, että se on uusiutumaton. Niin että eihän nyt arpomisella pitäis tällaisia asioita ratkoa, että tästä on tullu Suomen valtiolle satojen miljoonien tappiot monellakin lailla.” (H7a)*
  - *Kys: ”No nyt ku näitä päästövähennystoimia sitte penetään kaikilla yhteiskunnan sektoreilla, niin mitä mieltä ootte sen tasapuolisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta, sen reiluuudesta? Miltä se näyttää ja vaikuttaa teidän näkökulmasta?”*
  - *Vast: ”No ainaki turvetuottajan mielestä se näyttää että se ei oo tasapuolista ollenkaan tuo ku Ruotsissahan turve luokitellaan uusiutuvaks energiaksi.” (H6a)*
  - *Kys: ”Elikkä se on eri näkemys kun...?”*
  - *Vast: ”Nii ja täälläki se on kolikolla heitetty kumpaa se on, uusiutuvaa vai uusiutumaton, ja se sattuu sitte se klaavapuoli siihen pöytään. (H6b)*

Haastateltavat näkivät uhkana turpeen tuonnin ulkomailta

- Haastateltavien mukaan uhkana on turpeen tuonti jatkossa ulkomailta, jos tuotanto Suomessa ajetaan alas.
- Heidän mielestään päätöksenteossa tulisi huomioida myös muut turvetuotteet kuin energiaturve.
  - ”Se on minusta aika raakaa. Että kolikkoa heittämällä, ja nyt ruvetaan, ala kärsii sen seurauksista. Koko Suomi kärsii siitä. Koska turvehan on sellanen luonnonvara, että sitä tullaan tarviin, ei sitä voi niin vaan lopettaa. (H8a)
  - Tulee sitten muualta. (H8b)
  - Se tulee muualta sitten, se tulee Venäjältä tai Baltian maista. Onko Suomi valmis maksaa siitä sitten, ja miten puhtaus sen suhteen? Ja onko se sitten vaan, että voijaan olla tyytyväisiä, että nyt ilmastoasioissa ollaan päästy tavoitteisiin, kun se tulee muualta. Ei kuitenkaan ajatella kokonaisuutta, kun se on kuitenkin jossain tuotettu, ja sitten kaikki matkat päälle. Ja justiin kun tästä energiaturvetuotannosta puhutaan, niin unohetaan muut turvetuotteet. Tai sitten poliitikot saattaa sanoa, että ei me ollakaan sun turvetuotantoa tai kuiviketurvetuotantoa lopettamassa, mut ei osata aatella sitä että turvesuo koostuu erilaisista turvekerroksista. Se ei oo vaan niin, että me päätetään nyt tästä tehdä tätä turvetta. Se riippuu siitä turvelaadusta.” (H8a)

Haastateltavien mukaan tulisi keskustella korvaavista polttoaineista ja omavaraisuudesta

- Haastateltavat toivoivat keskustelua erityisesti siitä, millä energiaturve on mahdollista korvata. Heidän mielestään kotimaisella metsäenergialla sitä ei pystytä korvaamaan.
- Turvealan kansantaloudellisesta kannattavuudesta, kotimaisen energian omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta pitäisi haastateltavien mielestä puhua enemmän. Suomessa tuotettu turve vähentää tarvetta tuoda polttoainetta ulkomailta.
- Haastateltavien mukaan julkisuudessa puhutaan turpeen päästöistä kertomatta konkreettisesti, kuinka monta kotia ja muuta rakennusta sillä lämmitetään kaukolämmön piirissä. Turpeella myös korvataan energiapuun heikkoa saatavuutta.
- *”No kyllä mun mielestä voitais puhua siitä, et mikä on Suomen etu. Elikkä jos ajatellaan, että tänä päivänä Suomella on tosi vähän niitä omia polttoaineita ja energialähteitä. Että miksi niitä ei, miksei niitä tervettä itsekkyyttä? Se puuttuu Suomesta ihan täysin. Niin kauan ku yksi tuontipolttoaineella liikkuva ajoneuvo tai polttolaitos pyörii, niin niin kauan tää kotimainen polttoaine pitää olla kaiken edellä.” (H2)*

TEEMA 3: ALAN TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Yhteenveto teemasta 3 - kertaus

- Haastateltavat näkivät turvealan tulevaisuuden epävarmana. Heidän mielestään suunta alalla on alaspäin, mikäli vallitseva suuntaus yhteiskunnassa jatkuu. Erityisesti tähän vaikuttaa linjaus turpeen energiakäytön puolittamisesta Suomessa.
- Haastateltavien mielestä oli vaikea ymmärtää, miksi kotimainen turvetuotanto pitäisi nopeasti ajaa alas ja saattaa vakavaraisia yrityksiä nurin. He näkivät seurauksena olevan työttömyyttä. Erityisesti alan pitkäaikaiset investoinnit huolettivat haastateltavia.
- Haastateltavat aikoivat jatkaa nykyistä työtään niin kauan kuin tuotanto on kannattavaa. Tulevaisuuteen suhtauduttiin kuitenkin ristiriitaisin odotuksin.
- Haastateltavien mukaan kuivike- ja kasvuturpeen kysynnän odotetaan kasvavan. He eivät pitäneet niiden tuottamista käytännössä järkevänä ilman polttoturpeen tuottamista samalla. Heidän mukaansa turvesuon eri kerrokset tulisi hyödyntää, jotta toiminta olisi kannattavaa.

Haastateltavat näkevät alan tulevaisuuden synkkänä

- Kaikki haastateltavat näkivät, että suunta alalla on tätä nykyä alaspäin.
- He kuvailivat tunnelmaa synkäksi, masentuneeksi, kireäksi ja katkeraksi.
- Erään haastateltavan mukaan osa on paniikissa, ja jotkut ovat valmiita taistelemaan. Hän kertoi joidenkin jo myyneen koneitaan ulkomaille kuten Viroon, Liettuaan, Latviaan ja Ruotsiin.
  - ”Kireä. Turvetuottajat on ärsyyntyneitä ja pahalla päällä ja huolissaan” (H8a)
  - ”Kyllähän se semmosta elonjäämistäistelua on” (H4)
  - ”No se, että jos kaikille käy samalla lailla tällä alueella, että turvetuotanto näivettyy tai loppuu ja sitten pitää sitä uutta alaa hakia, niin se on aika turha ajatella et täs rupiaas mettäkone-, kaivinkone- tai raktoriyrittäjäksi. Niitä on sitten varmahan aivan niin jotta piisaa. Siitei leipää saa.” (H1)

Alan tietotaito uhkaa haastateltavien mukaan hävitä

- Haastateltavat eivät voineet käsittää sitä, että turveala nyt nopealla aikataululla pitäisi ajaa alas ja saattaa hyvin toimivia ja vakavaraisia yrityksiä nurin. Seurauksena olisi työttömyyttä ja konkursseja.
- Muutama haastateltava totesi, että turvealan epävarmasta tilanteesta johtuen alalle ei saada nuoria työntekijöitä. Turvealalla karttunut vankka ammattitaito ja suuri määrä yrittäjähenkisyyttä on heidän mielestään vaarassa hävitä.
  - *”Ja vaatii erittäin paljon ammattitaitoa se tuotanto kuitenkin, niitten olosuhteitten tuntemista ja kaikesta semmosesta, niin että jos se unohdetaan siinä että sitä ammattitaitoa ei enää oo siihen ite tekemiseen niin sittehän sitä on turha huudella enää perään viiden vuoden päästä.” (H5b)*
  - *”Niin kyllähän se, eihän tähän varmasti toista kertaa lähe. On tämä nyt sen verran mutkikas tämä polku ollu. Kyllä sitte ku turvehommat on taputeltu niin ne on sitte taputeltu. Kyllä mä en usko että kukaan lähtee.” (H5a)*

Pitkäaikaiset investoinnit huolettavat haastateltavia

- Monia huolestutti alan pitkäaikaiset investoinnit, sillä ala on hyvin pääomavaltainen.
- Haastateltavien mukaan turvetuotantoon erikoistuneelle kalustolle ei ole jatkossa käyttöä. Ne eivät ole muunneltavissa muuhun käyttöön.
  - *”Mullaki on miljoonan euron koneet tuolla nevan laidalla ja jos tulee päätös et turvetuotanto lopetetaan, ja mä laitan ilmoituksen että myydään turvetuotantokalustoa, ei taida puhelin paljo soida.” (H2)*
  - *”Nii. Ja kyllähän se meilläki on jos toteutuu nuo mitä nämä uhkakuvat on, ni ei kai meillä turvekoneista jää ku muutama satatuhatta kilo romurautaa. (H6a)*
  - *110 euroa tonni, ku rupiaa palastelee ne.” (H6b)*

Haastateltavat jatkavat työtään ristiriitaisin odotuksin

- Vaikka haastateltavat näkevät alan tulevaisuuden synkkänä, he haluavat jatkaa turvetuotantoa niin kauan, kuin se on mahdollista ja luvallista elinkeinotoimintaa. Kukaan haastateltavista ei ollut lopettamassa tuotantoa ainakaan vielä lähiaikoina.
  - *”Ei olla luovutuskannalla vielä.” (H8b)*
  - *”Ei todellakaan olla. Meillä on halu jatkaa, meillä on asiakkaita, meillä on asiakaskunta, toimivat liikesuhteet. Kaikki toimii täällä, ainut että se jarru meinaa tulla muualta. Miksi tätä ollaan romuttamassa? Vaan sen takia että joku kolikko on kääntynyt toisinpäin.” (H8a)*
- Haastatellut turveyrittäjät suhtautuvat tulevaisuuteen ristiriitaisella mielellä. Paineet alaa kohtaan ovat saaneet aikaan myös taistelutahtoa.
  - *”Mut semmonen siit on tullu siitä omasta asenteesta sitä kohtaan, että sieltä tavallaan sanellaan meille jotakin, sieltä mediasta ja näistä kaikista eri faktoista niin se vähän semmonen, ehkä sitä hyökkää pikkusen sillä omalla asenteellaan että pärjäilkää. (H5b)*
  - *”Nii vähän se tulee se semmonen pienimuotonen vihantunne, että no katotaan kuka pärjää.” (H5a)*

Haastateltavat eivät pidä yksinomaan energiapuun tuottamista kannattavana

- Energiapuun tuottaminen mainittiin haastatteluissa usein turvetuotannon rinnalla, ja haastateltavat pohtivat sitä mahdollisena tulevana elinkeinonaan. He eivät kuitenkaan pitäneet sitä kannattavana liiketoimintana. He myös epäilivät vahvasti kotimaisen energiapuun riittävyttä, mikäli turvetuotanto lopetetaan.
- Eräs haastateltava totesi, että energiapuussa markkinavaihtelu on suurta. Hänen mukaansa puun hintaa pudottavat tuontihake erityisesti Venäjältä sekä metsäteollisuuden aallot eli hakkuiden vaihtelut. Lisäksi säävaihtelut vaikuttavat puun laatuun.
- Haastateltavien mukaan turpeen laatu on tasaisempaa kuin energiapuun. Kun energiantarve on suuri, turvetta pystytään toimittamaan isoina massoina. Haastateltavat pitivät energiapuun tuottamista käytännössä kannattavana toimintana turvetuotannon rinnalla.
- *”Me vuonna 2011 ruvettiin myöskin toimittamaan puuenergiata. Ja on toimitettu sitä puuenergiata ja toimitetaan sitä puuenergiaa, hakkeena ja, tehdään sitten myöski sivutuotteista purua on ajettu ja ajetaan ja kierrätyspuuta. Mutta puuenergiassa on aika paljo enempi, ongelmia ja sen kannattavuus on huono. Jos meillä ei ois turvetuotantoa nii me ei tällä hetkellä pystyttäs, tuo ei oo kovin kannattavaa toimintaa tuo puuenergia.”*
(H10a)

Haastateltavat korostivat puun polttoon liittyviä ongelmia

- Moni haastateltava kysyi, mitä sitten poltetaan, kun turvetta ei enää voi polttaa.
- Haastateltavien mielestä energiaturpeen korvaaminen puulla ei olisi ongelmatonta. He sanoivat energiapuun ja hakkeen olevan alttiita kosteudelle, mistä syystä märkinä vuosina niiden lämpöarvo on heikko. Myös niiden pitkäaikainen varastointi on siksi hankalaa.
- Haastateltavat katsovat, että energiapuu ei Suomessa riitä, mikäli siitä tulisi pääasiallinen turpeen korvaaja.
- Kotimaisen energian pitäisi heidän mielestään olla etusijalla ulkomaisten fossiilisten polttoaineiden sijaan.
  - *”Sitte ku ne ihmettellee, että mitä nyt poltetaan sitte ku, on 25 pakkasta ja hakkeet on märkiä ja niitä ei saa. Niin sitte niillä ei ookkaan mittään mitä polttaa.” (H4)*
  - *”Ja nyt ollaan lopettamassa turvetuotanto ja ei vielä tiätä, että millä sitä kivihiihtäkään korvataan. Ja minusta siihen asti, ku Suomeen tuuaan fossiilisia polttoaineita, nii ois, pitäs olla mahollisuus käyttää suomalaisen turvetta ja kotimaista mehtäenergiaa.” (H10a)*
  - *”Nii elikkä ensin korvataan sitä, mikä tuuaan ulkoo, fossiilista polttoainetta. Ne pitäs ensin korvata ja sitte ihan vihoviimesenä tähän turpeeseen, ruvettas sitä alasajamaan tai ees suunnittelemaan sen alasajoo.” (H10b)*

Haastateltavat eivät nähneet kannattavana tuottaa vain kuivike- ja kasvuturvetta

- Haastateltavat totesivat kuiviketurpeen käytön kasvavan. Sille on paljon kysyntää maataloilla ja hevostalleilla. Myös kasvuturpeen menekin nähtiin kasvavan, ja sitä toimitetaan myös vientiin.
- Pelkästään kuivike- ja kasvuturpeen tuotantoa, ilman että samalla tuotetaan energiaturvetta, haastateltavat eivät kuitenkaan nähneet kannattavana.
  - ”Kyllä uusia turvesoita tarvitaan edelleen. Ja tosiaanhan se turvesuo koostuu yleensä, että siinä on rahkaa päällä, se on sitä nuorta osaa. Ja tumma turve pohjalla on pitemmälle maatunutta, ja sitä käytetään energiajyrsinturpeena. Voi kuvitella, että jos on semmonen suo, missä on päällä rahkaa ja syvällä tummaa turvetta, ja kun se turvesuo perustetaan, niin se ei oo ilmasta hommaa. Se kunnostetaan, saattaa helposti pelkkä kunnostus maksaa 90:n hehtaarin alueella, varmaan 600 000 voi puhtaasti maksaa. Onko nämä muut turvetuotteiden ostajat, eliä siis kuivike- tai kasvuturpeen asiakkaat, valmiit maksamaan sen osuuden, mikä ois muuten vyörytetty sinne energiaturpeeseen, jos ei energiaturvetta voi hyödyntää? Sehän on pakko vyöryttää se investointikustannus sitten muihin tuotteisiin. Ja miten se käy niitten myynnin osalta, kasvuturvetuotanto on kuitenkin kasvamassa globaalisti, monenkertaisesti. Ja korvaavaa tuotetta kasvuturpeelle ei ole, sitä on melkein jokaisessa kasvualueella.” (H8a)

TEEMA 4: MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Yhteenvedo teemasta 4 - kertaus

- Haastateltavat kertoivat kaipaavansa suomalaiseseen energiapolitiikkaan pitkäjänteisyyttä. Heidän mielestään turpeen tilalle pitäisi ensiksi löytää jokin korvaava kotimainen polttoaine, ennen kuin turvetuotanto voidaan ajaa alas. Haastateltavien mukaan selkeät ja tutkittuun tietoon perustuvat päätökset hälventäisivät alalla pitkään koettua epävarmuutta tulevasta.
- Haastateltavien mukaan turveyrittäjyydelle on maaseudulla olemassa vähän kannattavia vaihtoehtoisia elinkeinoja. He arvioivat, että jonkin verran töitä voisi löytyä rinnakkaisista töistä, jotka perustuvat turvealalla hankittuun monipuoliseen käytännön kokemukseen ja ammattitaitoon.
- Hajautettu energiantuotanto ja uudet vähäpäästöiset polttoaineet mainittiin haastatteluisissa mahdollisina tulevaisuuden aloina. Vielä tällä hetkellä haastateltavat näkivät niiden olevan kuitenkin marginaalisia. He eivät pitäneet yksinomaan energiapuun tuottamista kannattavana nykytilanteessa.
- Haastateltavat kertoivat odottavansa valtion korvaavan tai kompensoivan turveyrittäjille mahdollisesta elinkeinon alas ajamisesta koituvat menetykset.
- Haastateltavat olivat kiinnostuneita osallistumaan sellaisen toimenpiteiden suunnitteluun, joilla muutos voitaisiin toteuttaa hallitusti.
- Haastateltavilla ei nykytilanteessa ollut juuri kiinnostusta kouluttautua johonkin uuteen ammattiin.

Haastateltavat toivovat muutokselle riittävästi siirtymäaikaa

- Haastateltavat odottavat päättäjiltä pitkäjänteisyyttä ja pysyvyyttä energiapoliittisissa ratkaisuissa. Päätösten tulee heidän mielestään perustua tutkittuun tietoon. Eräs haastateltava tähdensi, että perustetulle ”Turpeen tulevaisuus” –työryhmälle pitää antaa työrauha.
- Haastateltavat toivovat riittävästi siirtymäaikaa, jotta muutos olisi hallittu. Heidän mukaansa ennen tuotannon alasajoa turpeen tilalle pitäisi ensiksi löytää jokin korvaava ja järkevä energiamuoto. He myös korostivat sitä, että avatut turvetuotantoalueet tulee hyödyntää loppuun, etteivät ne jää päästölähteiksi.
  - *Mutta se on selvää, että ne alueet pitää loppuun hyödyntää. Siinä on jo semmonenkin juttu, että jos sä jätät sen paljaan kentän sinne, niin et te ette menisi sinne enää ollenkaan. Niin sehän palaa se turve siinä, elikkä maatuu, kun se on ilman kans tekemisis. Niin se on seuraavaan jääkauteen asti päästölähde.” (H3)*

Haastateltavat odottavat valtion korvaavan turvetuottajille koituvat menetykset

- Haastateltavat odottavat valtion korvaavan turvetuottajille menetykset, jotka liittyvät tuotantoalueisiin, koneisiin ja laitteisiin. Eräs haastateltava sanoi, että valtio voisi esimerkiksi lahjoittaa metsää turvetuotannosta poistuvien soiden tilalle.
- Haastateltavien mielestä ansiotuloista koituvat menetykset tulisi korvata niin, että yrittäjillä olisi riittävästi aikaa sopeutua muutokseen.
- Energiapuun tuotantoa ajatellen haastateltavat toivoivat puulle riittävästi valtion tukea. Kotimainen puu pitäisi heidän mukaansa saada liikkumaan ja energiapuun tuotanto pitäisi saada riittävän kannattavaksi maanomistajille ja yrittäjille.
- *”Voijaahan me tehdä mitä vaan, mutta me halutaan vaan se kompensatio, mitä me ollaan investoitu. Me halutaan hyvitys siitä, jos ei me saaja tehdä sitä mitä me ollaan suunniteltu. Jos se poliittisesti estetään, niin rahat tiskiinkin meille. Hyvitys siitä, että me ollaan investoitu suohon, tehty investoinnit siihen, sen kun meille hyvittää. Konneet saa jollain lailla myytyä, paitsi turvespesifiset konneet. Mutta se, että jos me ollaan suo investoitu, se kunnostettu, ja jos me ei sitä saaja tuottaa niin meillä on tasseessa se vaikka 700 000 euroa siellä mikä mejän pitäis ajaa alas, se tietää konkurssia.” (H8a)*

Haastateltavat näkivät vaihtoehtoisia elinkeinoja olevan maaseudulla niukasti

- Haastateltavien mukaan maaseudulla ei käytännössä ole näköpiirissä muita elinkeinoja, jotka olisivat kannattavia ja järkeviä vaihtoehtoja turvetuotannolle. He totesivat työpaikkoja olevan maaseudulla niukasti.
- Eräs haastateltava toi esille, että alalla pitkään työtä tehneet eivät helposti pääsisi muualle töihin. Hänen mukaansa useimmat eivät ole aiemmin olleet missään muualla kuin turvealalla töissä. Turvetuotannon työntekijöistä moni saattaa olla talven työttömänä ja tulla kesäksi alalle töihin.
- Haastateltavilla ei nykytilanteessa ollut juuri kiinnostusta kouluttautua johonkin uuteen ammattiin.
  - *”Turvealalla nyt ei varmaan se porukka ei oo mitään koulunkäyntiporukkaa perinteisestikään.”* (H7a)

Haastateltavat näkivät mahdollisena vaihtoehtojen löytymisen rinnakkaisista töistä

- Haastatteluissa kävi ilmi, että turvealan töitä korvaavat työmahdollisuudet nojaavat pitkälti nykyiseen työhön ja ammattitaitoon. Haastateltavien mukaan alalta siirrytään yleensä eläkkeelle.
- Haastateltavat kertoivat joidenkin siirtyneen työskentelemään liitännäiselinkeinojen pariin esimerkiksi metsäenergian tai koneurakoinnin puolelle tai maanrakennukseen.
- Turveyrittäjyydestä voisi vaihtaa esimerkiksi metsäkone-, kaivinkone- tai traktoriyrittäjäksi tai kuljetusalalle. Rinnasteisia töitä olisivat korjaustoiminta ja erilaiset pajahommat. Muina vaihtoehtoina haastateltavat näkivät työn ja yrittämisen energiapuun tai biopolttoaineiden tuotannossa.
  - *Kys: No sit tää sopeutuminen muutokseen ja nää uudet mahdollisuudet, vaihtoehdot, polut tavallaan tästä tilanteesta ni onko sellasia et ootteks te kuullu ihmisistä jotka ois siirtyny turpeenostosta jollekin toiselle alalle?*
  - *Vast: Eläkkeelle. (H5b)*
  - *Vast: Nii ei siitä oikein paljon oo taidettu muualle siirtyä. Jonkun verran tonne varmaan, enemmänkin se on ollu tätä liitännäiselinkeinojen, että on siirrytty tuonne metsäenergian puolelle ja koneurakoinnissa ylipäänsä, muille koneurakoinnin aloille. (H5a)*

Haastateltavat eivät nähneet alan vaihtamista houkuttelevana

- Haastattelujen perusteella työ turvealalla on erityislaatuista ja itsenäistä. Haastateltavat eivät kokeneet alan vaihtamista houkuttelevana.
- Turvealalla jo jonkin aikaa työskennellyt ”välisukupolven” edustaja koki vaikeaksi alanvaihdon itsenäisestä yrittäjän työstä ulkopuolisen palvelukseen.
  - *Kys: Onko mitään vaihtoehtoja urapolkuja olemassa? Muita ammatteja, koulutusta?*
  - *Vast: No onhan niitä vaihtoehtoja, vaan jos ei mielenkiintoa oo sinne. (H6b)*
  - *Kys: Eli ei oo vai, tällä hetkellä mitään alanvaihtosuunnitelmia?*
  - *Vast: Ei oo mitään alanvaihtoo. (H6b)*
  - *Vast: Meilläkkää tosta nuoresta polvesta ketä meillä on töissä, ni kenestäkää ei tuu kalusteasentajaa eikä mihinkää tehastyöhön. (H6a)*
  - *Vast: Ei. Se on kummiski tämä sen verran vapaa, että täällä ei oo kalenteria ja on tietenki sitoutunu siihen, mutta pystyt olemaan sillon kotona ku haluat. Ei sun tarvii kalenterista kahtoo ja suunnitella, että tuona viikkona oon kotona. (H6b)*
  - *Kys: Nii että sillä lailla voi päättää omista työajoistaan?*
  - *Vast: Nii, ni se on nii hankalaa ruveta sitte johonki tehtaaseenki lähteä töihin ku rupeet sen kalenterin kanssa elämään sitte siellä. (H6b)*

Eräs haastateltava näki hajautetun energiantuotannon ja biokaasun mahdollisuudet tulevaisuudessa

- Eräs haastateltava nosti esille hajautetun energiantuotannon ja biokaasun mahdollisina tulevaisuuden aloina maaseudulla. Hänen mielestään ne kuitenkin näyttävät vielä tällä hetkellä marginaalisilta aloilta, ja niitä tulisi ajatella energiantuotannon kokonaisuuden kannalta.
  - *”Joo kyllähän se on se hajautettu energiantuotanto varmasti semmonen, mikä on tulevaisuutta täällä maaseudulla, jos aatellaan sitä asiaa. Siihen vois mennä enemmän ja tuottaa sitä omaa energiaa, mutta kyllähän sekin tällä hetkellä perustuu siihen polttamiseen sekin kaikki. Se perustuu siihen puun polttamiseen, että pitäis löytää niitä uusia ratkasuja siihen.” (H5b)*
  - *”Niin tehä sitä lämpöä ja sähköä muuten ku polttamalla jotakin.” (H5a)*
  - *”Ja kyllähän se biokaasu on aika lailla se ykkönen tällä hetkellä mikä päästöttömästi pystytään ja sitten, että se tuo niitä hyötyjä siihen, että se materiaali mikä sinne laitetaan, niin sen ominaisuudet parantuu, ja kaikkia semmosia muita hyötyjä. Et aina pitäis miettiä sitä kokonaisuutta niin ku maataloudessa, metsätaloudes ja kaikessa muussakin.” (H5b)*
  - *”Nii mutta se on se ongelma, että ne kaikki on marginaaleja, niil ei pysty ratkomaan mitään oikeita ongelmia.” (H5a)*

Haastateltavat olivat kiinnostuneita osallistumaan muutoksen suunnitteluun

- Haastateltavilta kysyttäessä heillä oli kiinnostusta ja halua osallistua muutoksen suunnitteluun hallitusti.
  - He eivät tuoneet kovin konkreettisia toimia esille, mutta he näkivät, että heidän monipuolista ammattitaitoaan kannattaisi hyödyntää muutoksen toteuttamisessa.
  - Haastatelluilla turvetuottajilla oli paljon tietoa omasta alastaan ja energiatuotantoon liittyvistä kysymyksistä ja he perustelivat näkemyksiään vahvasti saamaansa tietoon perustuen.
  - He toivoivat vierailuja turvesoille tutustumaan alan työhön käytännössä. Vain sitä kautta julkisen keskustelun osapuolet voisivat heidän mielestään ymmärtää paremmin toisiaan.
- *”Niin että tulukaa tutustumaan ruohonjuuritasolle. Ihan, että ei päivä maalla, mutta päivä suolla, kesäaikaan, niin näkee sen, että kun sieltä norsunluutornista tutkitaan näitä juttuja ja muuta, niin se ei välttämättä aina paperi ei kerro koko totuutta, että se pitäis nähdä ihan sitten alusta asti. Voisin jopa järjestääkin, jos tietäisin että ois kunnianarvoisia vieraita tulossa, niin voisin jopa järjestääkin ja kertoo ihan sen ja näyttää sen että mikä on se.. tarina tai tämän palavelun alku ja loppu. Niihin pitäis panneutua enemmän, justiin tähän käytäntöön.” (H9)*

LOPUKSI

Lopuksi 1/2

Tulkinta: Mitä aineisto kertoo?

- Aineisto kertoo turvetuotantoalaa koskevasta ympäristöristiriidasta. Haastateltavat kokivat, että heidän näkemyksensä ja julkisuudessa esitetyt näkemykset eivät monelta osin kohtaa. Haastatteluista on tunnistettavissa tietoon, välittömiin etuihin eli intresseihin ja arvoihin liittyviä näkemyseroja.
- Aineisto tekee näkyväksi koetun vahvan intressiristiidan päästövähennystoimien kohdentamisessa turvetuotantoalan ja valtakunnallisen yleisen edun välillä. Haastateltavat kokivat, että elinkeinon kohdistuvat menetykset kohdistuvat yksipuolisesti paikalliselle tasolle.
- Turvetuottajien intressinä on harjoittaa elinkeinoaan ja turvata paikallista työllisyyttä. He arvostavat paikallista elinvoimaisuutta, kotimaisen energian tuottamista sekä energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamista.
- Suomessa käytävässä keskustelussa turpeen käytöstä on samankaltaisia piirteitä verrattuna keskusteluihin muissa maissa, jota käydään esim. hiilikaivosten lopettamiseen liittyen.
- Haastattelututkimuksen aineisto nostaa esiin turvetuottajien tarpeen tulla kuulluksi ja olla osallisena sellaisissa päätöksissä, joiden vaikutukset koskevat heitä. Yhdeksi syötteenä päätöksenteossa hyödynnettävien lähteiden joukkoon tulisi ottaa turvetuottajien kokemuksellinen tieto.

Lopuksi 2/2

Mistä oli kyse?

- Haastattelututkimuksen tavoitteena oli selvittää turvetuottajien kokemuksia ja näkemyksiä alan nykytilanteesta sekä odotuksia ja toiveita tulevaisuuteen liittyen.
- Haastattelut toteutettiin yhteiskunnallisessa tilanteessa, joka liittyy kansallisiin ja kansainvälisiin ilmastotavoitteisiin ja niistä käytävään julkiseen keskusteluun. Analyysi on aineistolähtöistä ja nojaa haastateltavien omiin lähtökohtiin, kokemuksiin ja näkemyksiin.
- Haastatteluihin osallistui yhteensä 18 henkilöä, joista miehiä oli 14 ja naisia 4. He ovat turvetuotantoalueiden omistajia ja alalla toimivia urakoitsijoita Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa.
- Tutkimus on laadullinen, ja haastateltavat ovat harkinnanvarainen näyte kohderyhmästä. Haastateltavat eivät edusta kattavasti kaikkia Suomen turvetuottajia.
- Tutkimuksen aineisto riittää nostamaan esiin keskeiset näkökohdat alalla työskentelevien kokemuksista, näkemyksistä ja tulevaisuuden odotuksista.
- Haastatteluissa esiin nousseille näkemyksille ja väitteille ei ole tehty faktantarkistusta.

**Haastattelututkimus
turvetuottajien näkemyksistä ja
tulevaisuuden odotuksista**

Yhteenvetoraportti

Sitowise Oy / Risto Haverinen

5.5.2020